

 Periodieke rapportage 2016 H2

Versiebeheer

Versie	Omschrijving	Opmerking
0	Concept	
1	Definitief	

Distributie

Naam	Functie	Versie 0	Versie 1	Versie 2	Versie 3
R. de Groot	Algemeen directeur	X	X		
R. Huisman-de Graaf	Manager Bedrijfsvoering	X	X		
Website			X		

Acceptatie document: versie 1, d.d. 20-02-2017

	Naam	Functie	Handtekening
Opgesteld door:	L. van Anrooij	KAM-manager	
Verificatie door:	R. Huisman-de Graaf	Manager Bedrijfsvoering	
Goedkeuring:	R. de Groot	Algemeen directeur	

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Basisgegevens	4
1.1 Directieverklaring	4
1.2 Beschrijving van de organisatie	5
1.3 Verantwoordelijkheden	5
1.4 Basisjaar	5
1.5 Rapportageperiode	5
1.6 Verificatie	5
2 Afbakening	6
2.1 Organisatorische grenzen	6
2.2 Operationele grenzen	6
2.3 Projecten met gunningsvoordeel	7
3 Berekeningsmethodiek	8
3.1 Actuele berekeningsmethodiek & conversiefactoren	8
3.2 Berekening/ allocatie van emissies binnen projecten met gunningvoordeel	8
3.3 Wijzigingen berekeningsmethodiek	8
3.4 Herberekening basisjaar & historische gegevens	8
3.5 Uitsluitingen	8
3.6 Opname van CO ₂	8
3.7 Biomassa	8
4 Analyse van de voortgang	9
4.1 Herberekening basisjaar & historische gegevens	9
4.2 Directe & Indirecte emissies (scope 1&2) 2014 H1	9
4.3 Trends/ voortgang reductiedoelstellingen scope 1 & 2	9
4.4 Overige indirecte emissies (scope 3) 2014 H1	11
4.5 Analyse voortgang reductiedoelstellingen	12
4.6 Projecten met gunningsvoordeel	12
4.7 Onzekerheden	13
4.8 Medewerker bijdrage	13

Inleiding

Als onderdeel van haar implementatie van de CO₂-Prestatieladder rapporteert De Klerk elk halfjaar over haar CO₂-uitstoot, maatregelen en voortgang op de reductiedoelstellingen.

Deze periodieke rapportage beschrijft de volgende aspecten

- Een analyse van de CO₂-uitstoot van de tweede helft van 2016
- De voortgang op reductiedoelstellingen door analyse van trends
- Eventuele wijzigingen in de berekeningsmethode

Het opstellen van de Periodieke rapportage is onderdeel van de stuurcyclus binnen het Energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-prestatieladder is ingevoerd. Deze stuurcyclus staat beschreven in het Kwaliteitsmanagementplan.

Deze Periodieke rapportage beschrijft alle zaken zoals beschreven in § 7.3 uit de ISO 14064-1. Een koppelingstabel vindt u hieronder.

§ 7.3 ISO 14064-1	Periodieke rapportage
a	§ 1.1
b	§ 1.2
c	§ 1.4
d	§ 2.1
e	§ 4.2
f	§ 3.7
g	§ 3.6
h	§ 3.5
i	§ 4.2
j	§ 1.3 + § 4.1
k	§ 3.4 + § 4.1
l	§ 3.1
m	§ 3.3
n	§ 3.1
o	§ 4.5
p	Inleiding
q	§ 1.5

Tabel 1: Koppelingstabel Periodieke Rapportage en § 7.3 uit de ISO 14064-1

1 Basisgegevens

1.1 Directieverklaring

De Klerk kent sinds 1887 een indrukwekkende historie en kenmerkt zich heden ten dage als een vooruitstrevend, innovatief en veelzijdig bedrijf. Met De Klerk Waterbouw en De Klerk Staalconstructie hebben wij ons ontwikkeld tot een betrouwbare speler in de markt met een grote diversiteit aan activiteiten die veelal met eigen materieel en mensen kunnen worden uitgevoerd.

De Klerk realiseert projecten in de (constructieve) waterbouw die bijdragen aan de waterveiligheid en/of economisch relevant zijn. Deze projecten worden middels vakmanschap, kennis en ervaring tot stand gebracht. De Klerk wil als partner werken aan vooruitstrevende oplossingen in de (constructieve) waterbouw. Dit doen wij vanuit onze kernwaarden: innovatief, klantgericht, maatschappelijk verantwoord en betrokken. Door op basis van deze kernwaarden uit te blinken willen wij de klant een totaaloplossing bieden, van idee tot realisatie. Een excellente organisatie is daarvoor de basis wat vertrouwen en stabiliteit biedt.

Innovatief

Vakmanschap, kennis en ervaring binnen ons vakgebied is bij De Klerk in ruime mate aanwezig. Daarbij voeren wij een voortdurende dialoog met partners in de bedrijfskolom. Deze combinatie biedt ons de mogelijkheid om te komen tot vooruitstrevende en innovatieve oplossingen.

Klantgericht

Als De Klerk willen we trots kunnen zijn op de werken die we maken. Het is dan ook een voorwaarde dat de klant tevreden is over de geleverde prestatie. Door een open dialoog en goede samenwerking met onze klanten zorgen wij dat eisen en wensen van de klant worden bepaald en waargemaakt. Met als uiteindelijk doel het verhogen van de klanttevredenheid. We zijn ons namelijk bewust van onze verantwoordelijkheid voor het eindresultaat. Die verantwoordelijkheid gaat altijd gepaard met heldere informatievoorziening. Ook over de financiële prestaties, want integriteit is een belangrijke randvoorwaarde voor het werken bij De Klerk.

Maatschappelijk verantwoord

De Klerk staat midden in de samenleving daarom zien wij milieubeleid evenals de zorg voor veiligheid, gezondheid en welzijn als een integraal onderdeel van het ondernemingsbeleid. Wij voelen een maatschappelijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid om actief te blijven zoeken en te werken aan minder milieubelastende bedrijfsprocessen. Speerpunten hierbij zijn het verminderen van de CO₂-uitstoot, het verminderen van de hoeveelheid vrijkomende afvalstoffen en optimaliseren van mogelijkheden voor hergebruik, het voorkomen van materiële en milieuschade, een duurzaam verbruik van grondstoffen en het verminderen van het energieverbruik.

Daarnaast hebben we als De Klerk ook de andere MVO-principes in beeld en streven we erna deze op een zo goed mogelijke wijze te verankeren in ons bedrijf.

Onze maatschappelijke betrokkenheid komt onder meer tot uiting in het ondersteunen van het verenigingsleven, zoals sportclubs, muziekverenigingen, scouting, etc.

Betrokken

Onze business is en blijft mensenwerk. Het zorgdragen voor veilige bouwplaatsen, het stimuleren van veiligheidsbewustzijn, het voorkomen van ongevallen en/ of persoonlijk letsel, het bieden van aangepast werk na ongevallen, het verschaffen van de juiste voorzieningen en zorgen voor een prettige werksfeer en betrokkenheid bij ons bedrijf zijn voor De Klerk onlosmakelijk verbonden met ons streven naar goed werkgeverschap.

Bedrijfsmanagementsysteem

Voor de borging van de bedrijfsprocessen is een managementzorgsysteem opgesteld welke is vastgelegd in het KAM-handboek. Dit systeem wordt gedragen door de directie en onder verantwoordelijkheid van de directie in stand gehouden.

Continue inspanning ter verbetering van haar prestaties ten aanzien van veiligheid, gezondheid, welzijn, milieu, kwaliteit en efficiency is voor De Klerk vanzelfsprekend. Deze inspanningen worden concreet gestalte gegeven door binnen het bedrijf middels directiebeoordelingen, afwijkingsregistraties, signalering van onveilige situaties, in- en externe audits, werkplekinspecties, projectevaluaties, energieprestaties, etc. te werken aan continue verbetering.

Uit zowel markttechnische, strategische als maatschappelijke overwegingen wordt certificatie van het zorgsysteem nagestreefd en gezien als basis van het systeem. Het zorgsysteem van De Klerk is opgezet conform de principes van NEN-EN-ISO 9001, VCA**, NEN-EN-ISO 14001, CO₂-prestatieladder, NEN-EN 1090-1, EN-ISO 3834-2, BRL-SIKB 7000 (protocol 7001 en 7003) en FSC-STD-40-004.

1.2 Beschrijving van de organisatie

De Klerk is statutair gevestigd te Werkendam. Zij heeft zich met De Klerk Waterbouw en De Klerk Staalconstructie ontwikkeld tot een betrouwbare speler in de markt met een grote diversiteit. De Klerk opereert met vier vestigingen binnen de Nederlandse markt. Daarbij heeft zij één hoofdkantoor en drie ondersteunende locaties met werkplaatsen waar de staalconstructie haar uitvoerende werkzaamheden verricht. Daarbij voert zij een breed palet aan activiteiten uit en beschikt zij naast haar leasevoertuigen over een drijvende vloot met een veelvoud aan schepen. Zij voert daar zelf onderhoud aan uit. De Klerk is gevat in een besloten vennootschap rechtsvorm genaamd B.V. Beheermaatschappij Werkendam.

1.3 Verantwoordelijkheden

De KAM-manager is verantwoordelijk voor het opstellen van de periodieke rapportage.

1.4 Basisjaar

Het basisjaar is 2015.

Om een goede vergelijkingsbasis tussen het gerapporteerde jaar en het basisjaar te kunnen blijven garanderen wordt bij een wijziging van de conversiefactoren het basisjaar herberekend. Als er een wijziging in conversiefactoren optreedt die invloed heeft op het basisjaar of andere historische gegevens dan wordt dit beschreven in § 2.3. Het herberekende basisjaar wordt in dat geval beschreven in § 4.1.

1.5 Rapportageperiode

Deze Periodieke rapportage beschrijft de CO₂-emissies in de tweede helft van 2016.

1.6 Verificatie

De emissie inventaris is niet geverifieerd voor deze periode.

2 Afbakening

2.1 Organisatorische grenzen

De beschrijving van de organisatorische grenzen is opgenomen in het Boundary Rapport 2016 H2.

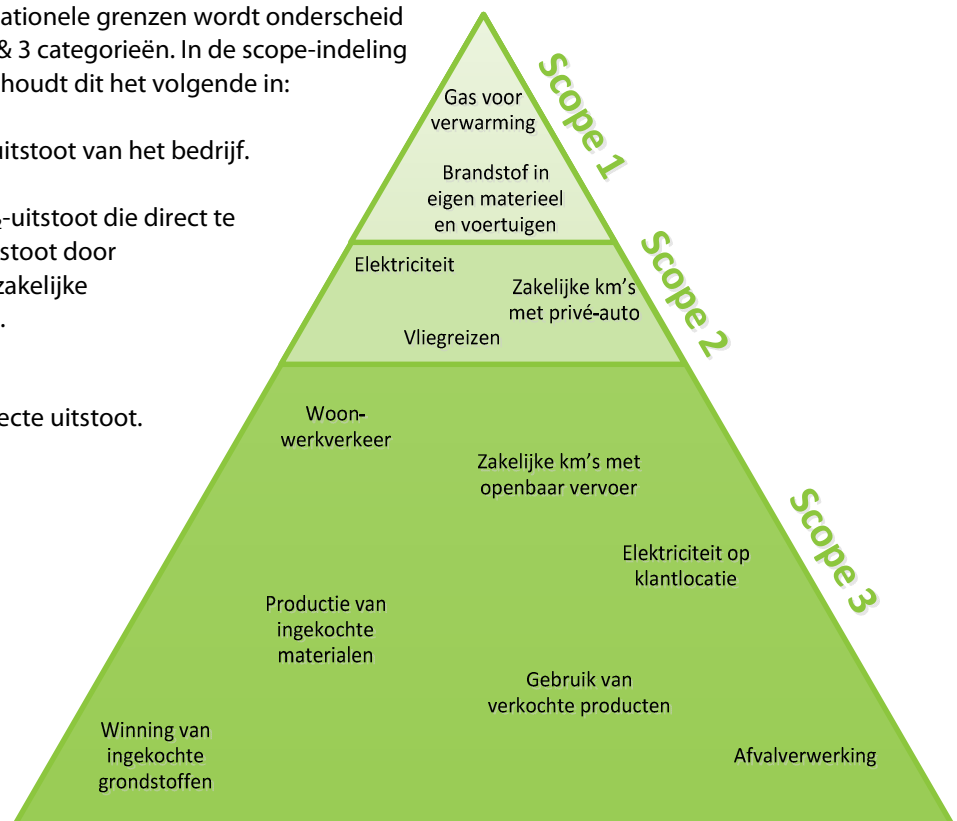
2.2 Operationele grenzen

Bij het bepalen van de operationele grenzen wordt onderscheid gemaakt tussen Scope 1, 2 & 3 categorieën. In de scope-indeling van de CO₂-Prestatieladder houdt dit het volgende in:

Scope 1 is alle directe CO₂-uitstoot van het bedrijf.

Scope 2 is alle indirecte CO₂-uitstoot die direct te beïnvloeden is, namelijk uitstoot door elektriciteit, vliegreizen en zakelijke kilometers met privé-auto's.

Scope 3 is alle overige indirecte uitstoot.

Figuur 1: Scope-indeling CO₂-prestatieladder

Als onderdeel van het energiemanagementsysteem wordt een Energiebeoordeling actueel gehouden dat de energiegebruikers binnen de organisatie beschrijft en een overzicht geeft van de emissiebronnen. Als er binnen de organisatie door veranderde organisatiegrenzen of de aankoop van nieuwe kapitale goederen sprake is van nieuwe emissiestromen dan worden de Energiebeoordeling en de emissie-inventaris aangepast.

De wijzigingen binnen de emissiestromen in de afgelopen periode zijn:

- In de afgelopen periode hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden;

De actuele emissiestromen binnen de operationele grenzen zijn:

- Scope 1:
  - Verwarming hoofdkantoor, werkplaats Beijerinckweg Werkendam, werkplaats Hulsenboschstraat Werkendam en werkplaats Woudrichem;
  - Brandstofverbruik wagenpark (leaseauto's en bedrijfswagens);
  - Brandstofverbruik (drijvend) materieel;
  - Verbruik propaan;
- Scope 2:
  - Elektriciteit hoofdkantoor, werkplaats Beijerinckweg Werkendam, werkplaats Hulsenboschstraat Werkendam, werkplaats Woudrichem en projecten;
  - Gedeclareerde zakelijke kilometers privéauto's;
- Scope 3:
  - Hergebruik grondstoffen;
  - Varianten wrijfstijlen;

2.3 Projecten met gunningsvoordeel

In deze periode zijn de volgende projecten met gunningsvoordeel actief en vormen onderdeel van deze rapportage:

- 15A01 Hollandsche IJsselkering
- 15A05 Vaarweg Hansweert-Krammer
- 16A04 Remmingwerken Prorail

3 Berekeningsmethodiek

Het opstellen van de Periodieke rapportage is onderdeel van het Energiemanagementsysteem dat in het kader van de CO₂-prestatieladder is ingevoerd. Om deze reden is het meest recente Handboek CO₂-prestatieladder zoals uitgegeven door de Stichting Klimaatneutraal Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) leidend binnen de berekeningsmethodiek.

3.1 Actuele berekeningsmethodiek & conversiefactoren

Het Handboek CO₂-prestatieladder zoals uitgegeven door de SKAO vormt de basis voor de berekeningen binnen elke Periodieke Rapportage. De conversiefactoren zoals vermeld op de website www.co2emissiefactoren.nl worden toegepast.

3.2 Berekening/ allocatie van emissies binnen projecten met gunningvoordeel

Een project dat wordt verkregen op basis van CO₂-gerelateerd gunningvoordeel, krijgt een aparte CO₂-footprint. Dit wordt berekend op basis van de verwachte inzet van het materieel. Voor de berekening wordt uitgegaan van de projectbegroting. Aan het einde van het project wordt de definitieve CO₂-footprint bepaald aan de hand van facturen en de werkelijk geboekte uren van het eigen materieel op de projecten.

In de 2de helft van 2016 waren 3 projecten in uitvoering met CO₂-gerelateerd gunningvoordeel, te weten 15A01 Hijkok, 15A05 Vaarweg Hansweert-Krammer en 16A04 Remmingwerken Prorail.

3.3 Wijzigingen berekeningsmethodiek

Er zijn geen wijzigingen in de berekeningsmethodiek.

3.4 Herberekening basisjaar & historische gegevens

Herberekening van het basisjaar heeft niet plaatsgevonden.

3.5 Uitsluitingen

CO₂ emissies voortkomend uit het verbruik van 2-tact benzine worden niet meegenomen binnen de CO₂-rapportage, omdat deze verwaarloosbaar zijn ten opzichte van de andere emissiestromen.

Er zijn geen overige uitsluitingen.

3.6 Opname van CO₂

Er heeft in de afgelopen periode geen opname van CO₂ plaatsgevonden binnen de bedrijfsactiviteiten.

3.7 Biomassa

Er is in de afgelopen periode geen gebruik gemaakt van biomassaverbranding.

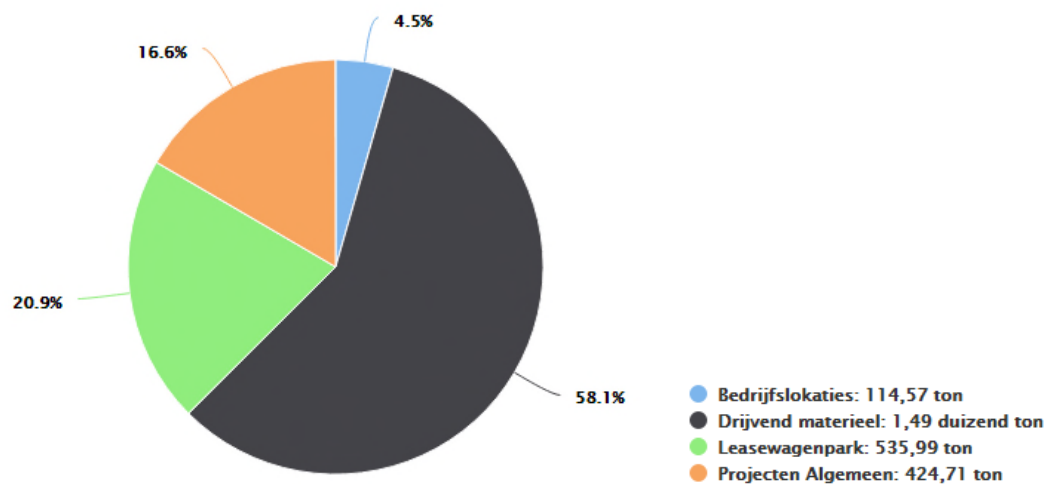
4 Analyse van de voortgang

4.1 Herberekening basisjaar & historische gegevens

De footprint van het basisjaar 2015 komt na berekening uit op 3352,8 ton CO₂.

4.2 Directe & Indirecte emissies (scope 1&2) 2016

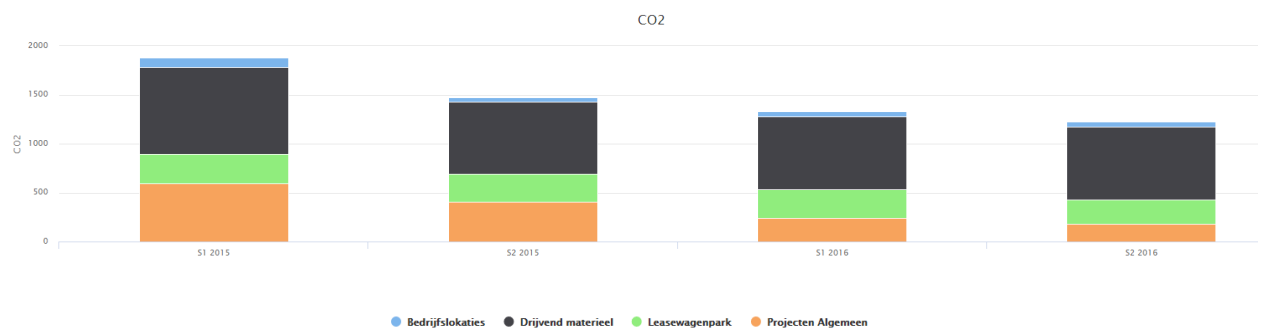
In 2016 bedroeg de CO₂-footprint van De Klerk 2563,4 ton CO₂.

Figuur 2: CO₂-footprint 2016

4.3 Trends/ voortgang reductiedoelstellingen scope 1 & 2

4.3.1 CO₂ Footprint De Klerk

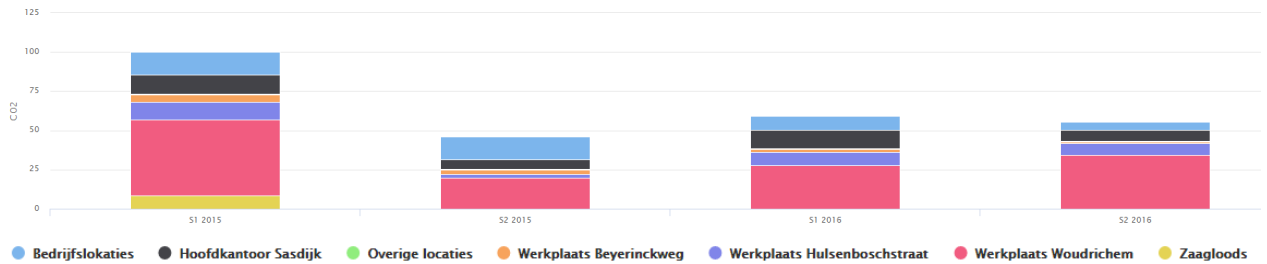
Figuur 3: Trendlijn CO₂-footprint

De trendlijn van de CO₂-footprint (figuur 3) laat zien dat de uitstoot ten opzichte van het basisjaar is afgenomen.

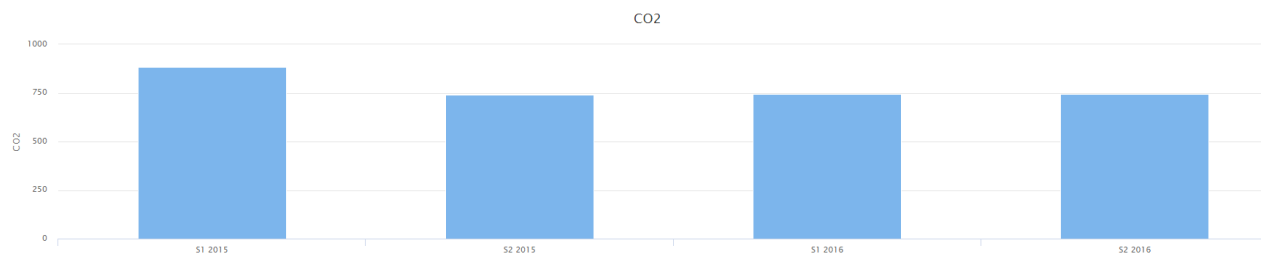
4.3.2 Bedrijfslokaties

Figuur 4: Trendlijn bedrijfslokaties

De uitstoot van de bedrijfslokaties is ten opzichte van het basisjaar afgenomen (zie figuur 4).

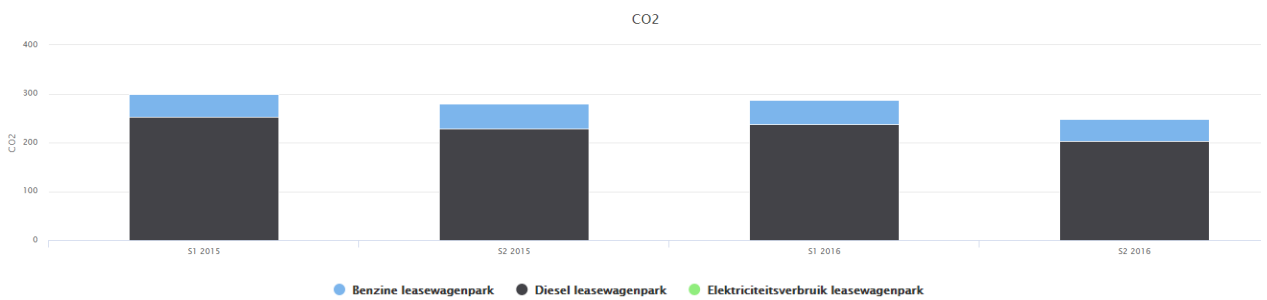
4.3.3 Drijvend materieel

Figuur 5: Trendlijn uitstoot drijvend materieel

De uitstoot van het drijvend materieel is ten opzichte van het basisjaar afgenomen (zie figuur 5).

4.3.4 Leasewagenpark

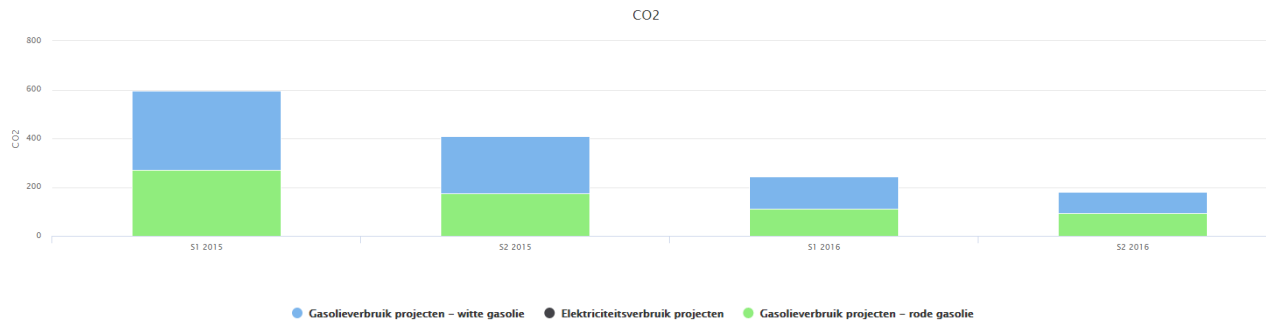
Figuur 6: Trendlijn uitstoot leasewagenpark

De uitstoot van het leasewagenpark is ten opzichte van het basisjaar afgenomen (zie figuur 6).

4.3.5 Projecten

Figuur 7: Trendlijn uitstoot projecten

De uitstoot van de projecten is sterk afhankelijk van de hoeveelheid ingehuurd materieel. In deze hoeveelheid zitten hele grote schommelingen door de diversiteit aan projecten binnen het bedrijf. Het heeft dan ook geen nut om hier een trend uit te herleiden danwel een doelstelling aan te verbinden.

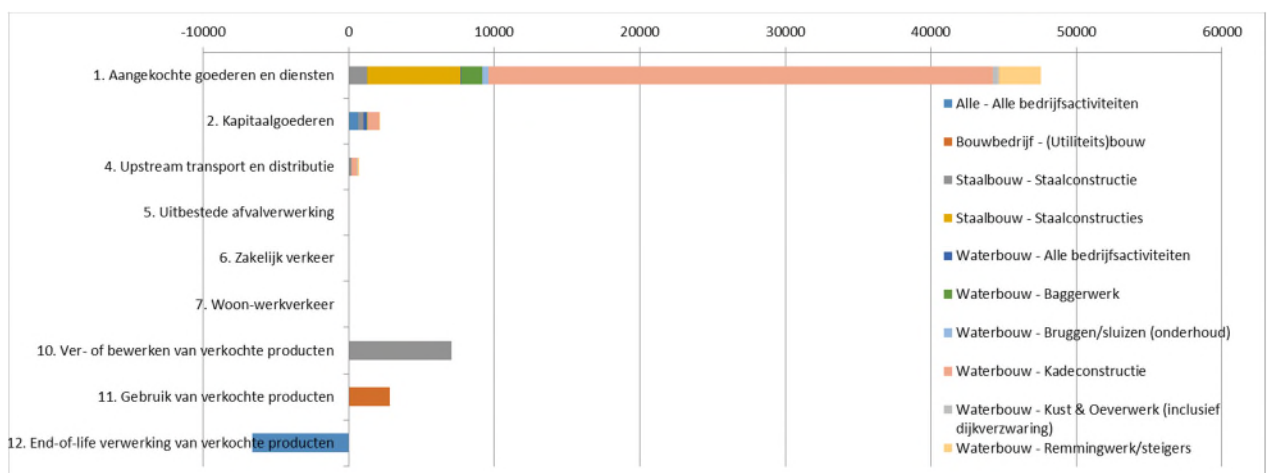
4.3.6 Scope 2-emissies

De uitstoot van de scope 2-emissie is 0 ton CO₂.

4.4 Overige indirecte emissies (scope 3)

Op basis van inkooplijsten, overzicht investeringen, uitgevoerde projecten, registraties woonwerkverkeer en uitbestede diensten voor bijvoorbeeld transport en afvalinzameling is bepaald hoe groot de scope 3 emissies (zowel upstream als downstream) van De Klerk zijn. De totale scope 3 uitstoot is bepaald op 53.724 ton CO₂.

In onderstaande grafiek is de verdeling van de uitstoot per categorie en bedrijfsactiviteit weergegeven.

Op basis van de ketenanalyse Grondstoffenbalans en de ketenanalyse Wrijfstijlen zijn mogelijke besparingen in kaart gebracht voor de scope 3 emissies .

Ketenanalyse Grondstoffenbalans:

In de projecten 15KL05 Cementbouw Zoeterwoude en 16KL03 Beschoeiing Donge is damwand toegepast dat vrijgekomen is uit eerdere projecten. Door het toepassen van dit damwand is de volgende besparing gerealiseerd t.o.v. het toepassen van nieuwe materialen.

Ketenstap	Lineair [ton]	Circulair [ton]	Besparing [%]	Besparing [ton]
Winning en productie	68	0	100%	68
Transport	1	1	10%	0
Bouw	4	4	0%	0
Totaal	73	5	93%	67,9

Hiermee is de reductiedoelstelling van 5% reductie in winning en productie en 5% reductie op transport behaald.

Ketenanalyse Wrijfstijlen:

In de projecten 16KL01/ 970283 De Jong Ridderkerk en 16KL01/ 970253 Steigers Zierikzee is gerecyclede hout toegepast t.b.v. de wrijfstijlen c.q. de palen. Hiermee is **18,1 ton CO₂** bespaard. Deze projecten zijn in de afgelopen periode de enige projecten geweest waar de mogelijkheid was om (gerecyclede) houten wrijfstijlen toe te passen. Dit voldoet aan de reductiedoelstelling dat in 30% van de gevallen waarin De Klerk invloed heeft op de gebruikte materialen (gerecyclede) houten wrijfstijlen toegepast worden.

In totaal is binnen de scope 3 emissies **86 ton CO₂** bespaard.

4.5 Analyse voortgang reductiedoelstellingen

In 2016 zijn de volgende reducties behaald t.o.v. 2015:

- Totale footprint bedrijf: 23,6% afname
- Footprint zonder projecten: 9,0% afname
- Bedrijfslocaties: 21,7% afname
- Drijvend materieel: 8,4% afname
- Leasewagenpark: 7,5% afname

4.6 Projecten met gunningsvoordeel

In 2016 H2 werd ton CO₂ uitgestoten in de projecten met gunningsvoordeel.

- 15A01 Hijkok: 62,78 ton
- 15A05 Hansweert-Krammer: 6,18 ton
- 16A04 Remmingwerken Prorail: 15,83 ton

In de bovenstaande projecten zijn de volgende maatregelen getroffen om de CO₂-uitstoot te beperken:

- Vergroenen van de afgenomen stroom d.m.v. het afnemen van Nederlandse Wind;
- Buiten werktijd alle installaties uit zetten aan boord;
- Toepassen van de belangrijkste regels van Het Nieuwe Draaien;

4.7 Onzekerheden

- **Beschrijving van de belangrijkste onzekerheden.**

SCOPE 1:

De meetgegevens van het gebruik van gassen voor stationaire verbrandingsapparatuur en overige gassen zijn afkomstig van meterstanden en aflevergegevens van de betreffende gasleverancier. Bij de opstelling van deze rapportage wordt deels uitgegaan van de eigen meterstanden en deels facturen van de leveranciers.

De meetgegevens van het drijvend en gewoon materieel zijn op basis van de uitdraai van de ecocardgegevens en de facturen van de brandstofleveranciers bepaald. De meetgegevens van het wagenpark zijn door de brandstofleveranciers aangeleverd aan de onderneming die de brandstofpassen, die gekoppeld zijn aan de voertuigen, beheert.

SCOPE 2:

De meetgegevens van het elektriciteitsverbruik zijn verzameld van facturen en meteropnames, welke op basis van meterstanden van elektriciteitsmeters zijn samengesteld. De factuurgegevens van de leverancier worden verder als voldoende betrouwbaar geacht. De verbruiksgegevens van de locaties hoofdkantoor Sasdijk, werkplaats Beyerinckweg, werkplaats Hulsenboschstraat en werkplaats Woudrichem zijn bepaald aan de hand van de gegevens uit de applicatie Fudura Datadirect. Deze gegevens worden vanuit de slimme meters ingelezen.

De meetgegevens van zakelijke kilometers met privé-voertuigen zijn verzameld op basis van door werknemers gedeclareerde kilometers zonder opgave van brandstoftype en motorklasse van het betreffende voertuig.

SCOPE 3:

De meetgegevens voor het bepalen van de scope 3 emissies worden bepaald aan de hand van de inkoopgegevens van de A-leveranciers, de gegevens uit de begroting van het project en de aangeleverde informatie van het projectteam.

- **De afwijking die dit als gevolg kan hebben voor de footprint.**

De afwijking in de meetgegevens van scope 1 en 2 emissies wordt verwaarloosbaar klein geacht. De scope 3 gegevens zijn sterk afhankelijk van de aangeleverde informatie uit de projecten.

4.8 Medewerker bijdrage

De Klerk maakt het op de volgende manier mogelijk voor medewerkers om bij te dragen aan en mee te denken over CO₂-reductie:

- Mailen aan milieu@deklerkbv.nl
- Onderwerp van functioneringsgesprekken
- Directe melding aan KAM
- Melden tijdens toolboxmeetings

Mogelijkheden voor eigen bijdrage aan CO₂-reductie worden aangedragen middels de startwerkinstructiefolder, de Waterbouwer en nieuwsbrieven.

